

RECENZJE

Andrzej Matczak

Krzysztof R. Mazurski, *Ekonomiczne aspekty regionalistyki. Zarys problematyki, Wrocław 2000, ss. 56.*

Od wielu już lat jesteśmy świadkami ożywionej dyskusji naukowej dotyczącej problematyki regionalnej. Wypowiadają się na ten temat przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych, działacze i sympatycy stowarzyszeń społeczno-kulturalnych, politycy. Wzrost zainteresowania tą problematyką jest konsekwencją przeobrażeń społeczno-gospodarczych i kulturalnych zachodzących we współczesnym świecie. Problematyka regionalna należy do podstawowych kategorii badawczych nauk geograficznych. Nie może zatem dziwić fakt, że geografowie często ją podejmują zarówno w wypowiedziach publicznych, jak i zwłaszcza w pracach badawczych. W tym zakresie literatura geograficzna jest obszerna. W roku ubiegłym poszerzyło ją opracowanie Krzysztofa R. Mazurskiego, geografa zajmującego się gospodarką przestrzenną, aktualnie pracującego w Politechnice Wrocławskiej.

Swoje niezbyt obszerne (liczące zaledwie 56 stron tekstu) opracowanie Krzysztof R. Mazurski poświęcił ekonomicznym problemom regionalistyki. Prezentowane studium nie zawiera wstępu ani też podsumowania. Utrudnia to jego lekturę. Czytelnik zmuszony jest sam do poszukiwania i interpretacji myśli przewodniej Autora. Myśl ta zawarta jest w klarownym podziale studium na trzy merytoryczne rozdziały. Autor wychodzi od ekonomicznej analizy przestrzeni, następnie przybliża aktualnie stosowane instrumenty taksonomiczne (procedurę i metody podziału i klasyfikacji przestrzeni), by na koniec przejść do charakterystyki podstawowych elementów współczesnej regionalistyki.

W rozdziale pierwszym (liczy 21 stron) Autor wychodzi od zdefiniowania przestrzeni (typy, wartości, korzyści i niekorzyści przestrzenne) i jej relacji ze środowiskiem przyrodniczym. Relacje te współcześnie opisuje rozwój równoważony; jest to, według słów Autora, „rozwój kulturalno-gospodarczy ludzkiej cywilizacji bez obniżania jakości środowiska przyrodniczego [...] taka [...] działalność, w której dąży się do równowagi między chę-

ciami i potrzebami człowieka a prawami i wymogami środowiska przyrodniczego". Środowisko, w którym żyje i działa człowiek udostępnia mu zasoby (przestrzeń, czas, materię i energię), które z punktu widzenia ekonomicznego posiadają dwie podstawowe cechy: użyteczność (tzn. możliwość wykorzystania przez człowieka) i policzalność (tj. dadzą się wyrazić w jednostkach fizykalnych) oraz cztery właściwości: ograniczoność, niszczalność, odnawialność i wyczerpywalność. Użytkowanie zasobów środowiska implikuje też problem jego oceny. Dwa kolejne paragrafy Autor poświęca ocenie działań przestrzennych i systemów przestrzennych. Tę problematykę referuje na podstawie prac J. Kolipińskiego, Cz. Noniewicz, R. Domańskiego i innych. Pomimo przytoczenia licznych formuł matematycznych wykład jest klarowny, a jego treść przystępna dla czytelnika. Rozdział ten kończy prezentacja zasad pomiaru ekonomicznej równowagi przestrzennej.

W krótkim i bardzo zwartym rozdziale drugim (zaledwie 7 stron tekstu) Autor na podstawie prac T. Grabińskiego, A. Zeliasia, E. Nowaka i innych omawia możliwe do zastosowania procedury podziału i klasyfikacji przestrzeni oparte na metodach taksonomicznych. Uwagę swoją koncentruje na problemie przydatności różnych metod w analizie regionalnej.

Rozdział trzeci (liczący 20 stron tekstu) został przeznaczony na prezentację charakterystyki elementów składowych regionalistyki. Autor wychodzi od pojęcia regionu. Przytacza w tym zakresie poglądy K. Dziewońskiego, Z. Chojnickiego i innych. Zwraca uwagę na charakterystyczne dziś w Europie zjawisko euroregionów (usiłujących pokonać izolację społeczeństw obszarów podzielonych granicą państwową). Wskazuje m.in. na możliwości wykorzystania teorii biegunów wzrostu do analizy rozwoju regionów i regionalizacji. Dwa końcowe paragrafy tego rozdziału podejmują zagadnienie regionalizmu, który współcześnie stał się swoistym fenomenem społecznym. Została tutaj zwrócona uwaga na bliskie pokrewieństwo regionalizmu i krajoznawstwa. Zdaniem Autora opracowania, aktualny paradygmat współczesnego regionalizmu traktowany jako „poczucie związku z obszarem zamieszkania jest takim samym faktem, jak istnienie regionów, choć wydzielanych na podstawie różnych kryteriów, a w wymiarze społeczno-gospodarczym zmiennych w czasie i przestrzeni przy dużej trwałości podstaw geograficznych i historycznych”. Autor za anachroniczne uważa pojmowanie regionalizmu wyłącznie w kategoriach działalności społecznej o nastawieniu tylko kulturalnym. Jego zdaniem regionalizm musi wyrażać się w postawie szerokiego zaangażowania na rzecz rozwoju regionu, zwłaszcza ekonomicznej poprawy warunków życia determinujących możliwości rozwoju intelektualnego i kulturalnego regionalnej społeczności, co z kolei umożliwi szeroka samorządność społeczna.

Prezentowane studium ma charakter porządkujący naszą wiedzę na temat regionalistyki. Jakkolwiek preferuje ono ujęcie ekonomiczne, to równie głęboko sięga do problematyki społecznej i geograficznej. Zwartość treści i jasność wykładu, precyzyjny ale zarazem swobodny język tej książki zachęca do polecenia jej studentom oraz wszystkim zainteresowanym tą problematyką.

prof. dr hab. Andrzej Matczak
Katedra Miast i Turystyki UŁ